

FULL RETRETT FRA FISKERIDEPARTEMENTET – OVERTREDELSES-GEBYR PÅ GRUNNLAG AV MTB-OVERSKRIDELSER OPPHEVES

Sivilombudsmannen avga 18. november 2009 en uttalelse om at overtredelsesgebyr etter reaksjonsforskriften kan være i strid med grunnloven. Fiskeridepartementet har nå tatt stilling til dette og konklusjonen er at departementet anser regelverket vedrørende MTB-overskridelser for å være i strid med akvakulturloven. Alle vedtak basert på reaksjonsforskriften § 10 oppheves derfor. Innrømmelsen er viktig, men likevel høyst bemerkelsesverdig.

Opphevelse for ny vurdering

Reaksjonsforskriften § 10 er den meget omstridte bestemmelsen om utmåling av overtredelsesgebyr ved overskridelse av maksimal tillatt biomasse (MTB). Gebyret utmåles sjablongmessig ut fra antall kilo over tillatt biomassetak multiplisert med markedsprisen på overtredelsestidspunktet. Sivilombudsmannens uttalelse i Polar-lakssaken gav uttrykk for at det var berettiget tvil knyttet til om dette i realiteten var straff, ettersom det pønale elementet var så stort. I så tilfelle ville gebyrene være i strid med grunnloven § 96 som bestemmer at kun domstoler kan ilegge straff. Sivilombudsmannen gav også uttrykk for at vedtak etter reaksjonsforskriften § 10 kan være i strid med akvakulturloven § 30, som forutsetter at gebyrene skal stå i forhold til oppdretterens fortjeneste ved overtredelsen.

Fiskeridepartementet har nå kommet til at eksisterende utmålingspraksis er i strid med akvakulturloven. Dette har vært påpekt fra næringen og deres advokater helt siden ikrafttredeisen av forskriften 1. april 2007. Likevel har Fiskeridepartementet fortsatt ileggelse av overtredelsesgebyr etter den sjablongmessige utmålingen, ofte med meget store gebyrer som en følge. Innrømmelsen fra Fiskeridepartementet om at forskriften (som ble utarbeidet av departementet) er i strid med loven viser mot fra departementets side. Det er imidlertid ganske oppsiktsvekkende at en hel gren av den norske sektorforvaltningen i årevis har ilagt rettsstridige gebyr som i mange tilfeller har rokket ved eksistensgrunnlaget til de bedriftene dette har rammet.

Departementet har nå gitt en instruks til Fiskeridirektoratet om at alle ilagte overtredelsesgebyr vedrørende MTB-overskridelse skal oppheves. Sakene skal vurderes på nytt og eventuelt nye gebyr (i samsvar med "fortjenesten") skal ilegges med direkte hjemmel i akvakulturloven § 30. Større overtredelser kan også politianmeldes.

Ny vurdering av "fortjenesten"

Akvakulturloven § 30 forutsetter altså at overtredelsesgebyr skal stå i forhold til den fortjeneste som den ansvarlige har hatt. Hovedinnvendingen mot reaksjonsforskriften § 10 har vært at den utelukkende har sett hen til hvilke *inntekter* oppdretterne ville hatt

på fisken, og ikke hvilke *utgifter* som ville blitt pådratt (bruttoberegning).

I sin instruks legger Fiskeridepartementet vekt på at vurderingen av utgiftssiden må ta utgangspunkt i marginalbetraktninger, slik at det i første rekke er forutgiftene som skal hensyntas. Uten å ta stilling til dette prinsippet må en del andre kostnader uansett også tas i betraktning (forsikring, finanskostnader osv). Det er imidlertid vurderingen av inntektssiden i regnestykket som er beheftet med en vesentlig feil. Det er ikke slik at et oppdrettsselskap nødvendigvis kan selge 10 tonn fisk mer bare fordi man har overskredet MTB-grensen med 10 tonn i en viss periode. Dersom MTB'en senere kommer under det tillatte taket er det kun *tilveksten* på disse 10 tonnene i overskridelsesperioden som er det antall kilo som kan selges "ulovlig".

Ileggelse av nye overtredelsesgebyr vil uansett forutsette nøyaktige beregninger av fortjenesten for hvert selskap. Vi vil derfor tro at det i de aller fleste tilfellene vil være høyst upraktisk å beregne dette så lang tid etter at overtredelsen har funnet sted. Videre kommer spørsmål om foreldelse og krav til forsvarlig saksbehandlingstid på spissen. Vi vil derfor anta at tidligere ilagte overtredelsesgebyr oppheves uten ileggelse av nye gebyrer.

Andre overtredelsesgebyr

Når det gjelder overtredelsesgebyr etter akvakulturloven § 11 (andre overtredelser enn MTB-overskridelse) er det sendt et eget brev fra Fiskeridepartementet 26. mars 2010 hvor Fiskeridirektoratet bes om å gjenoppta saksbehandlingen. Fiskeridepartementet mener at denne bestemmelsen ikke er i strid med akvakulturloven.

Dette er nok riktig, men *praktiseringen* av paragrafen er i mange tilfeller i strid med loven. Også her er det således et krav om at gebyret skal stå i forhold til fortjenesten, og forarbeidenes presisering av at fortjenesten må bringes på det rene i hver enkelt sak gjelder også disse overtredelsene. I mange saker hvor det er gitt overtredelsesgebyr (for eksempel ved rømming) er det på det rene at oppdrettsselskapet ikke har hatt noen fortjeneste som en følge av den påståtte overtredelse. Også disse sakene bør derfor vurderes på nytt ut fra lovens klare kriterier.

For mer informasjon, kontakt:

Grunde Bruland

Partner

E-post: gbl@wr.no

Tlf.: 55 21 52 25 / mobil: 909 13 797

